

JULI BÁCSI.

(Elmondja egy vén kamasz.)

Juli bácsi voltaképen nem is volt Juli bácsi, mert Juli bácsi — mint az a természet rendje szerint is következik — Juli néni volt. És Juli néni monográfiájához ez a fatális sajtóhiba mindössze a nagyon sokak által „javíthatatlan“-nak mondott édesatyám epés megállapításából származott, mert boldog emlékezetű atyám javíthatatlanul nem szeretette a dohányzó hölgyeket, már pedig a Juli bácsi reggeltől estig füstölt, mint a Stromboli.

De talán kezdem ott, hogy Juli bácsival — régen, nagyon régen, amikor az ipolysági országúton ekhós szekerek vitték a szántói savanyúvizet dél felé és az apró kis tót lovak nyakán csengetyű pityergett a nyári éjtszakába és bús hegyi nótákat dúdolt a kocsis —, mondom, valamikor tizenhétéves koromban történt, hogy Juli bácsival a magyarádi szénsavas fürdőben összevert a sors. Azaz mit is mondok, szénsavas? Kadarász Kálmán urambátyám, fiskális és huszonöt év óta makacsul szélső függetlenségi képviselőjelölt azt mondta, hogy kénes, mert podagrája volt. Tiszóczy Zsiga bátyámuram ezzel szemben a nátrontartalmú sóoldatairól tartott naponta szakszerű értekezést, mert azt állapították meg róla az orvosok, hogy idegbeteg. Báró Ószy özvegye a jótót dícsérte benne, mert állandóan karbunkulusokkal volt baja, míg Juli bácsi egyenesen marokkal szedte belőle a rádiumot, olvasván egykoron a lőcsei kalendáriumban, hogy a rádiumtól megifjodnak az emberek. Hogy a sok vélemény közül melyik volt a helyes, nem tudom. A víz mindenestre bugyborékolts és csiklandozott, miért is valószínűleg jó atyámnak lehetett igaza, hogy a szélütött emberek béna lábával a szénsav csodákat csinál.

Valójában pedig Magyarád nem volt egyéb, mint a honti, a nógrádi és a barsi végzett földesurak kánikulai menedékhelye, lévén a Lidó és Gleichenberg igen költséges és lévén már akkoron a ládafiában kevés a pénz.

Akinek fürdőt rendelt az orvos, az tekintet nélkül a bajára és az előírt kúrára, Magyarádra ment. Így állott elő aztán az a furcsa állapot, hogy a legkülönfélébb betegek némelykor igen tekintélyes köre keresztül-kasul rokon volt, vagy legalább is az első estén pertút ivott, s hogy nem is igen ütköztem meg azon, amikor megérkezésünk pillanatában a Juli bácsi, — akit eddigelé sohasem láttam — brevi manu megragadott és hatalmasan megcsókolta a szájamat.

— Szervusz, kölyök!

— Ki ez a néni? — kérdeztem jó atyámat érthető megilletődéssel.

— Ez a néni a Juli bácsi, — szólt boldog emlékezetű atyám. Majd hátraszólt: — Júliám, vigyázz, megpörkölöd a bajuszodat!

Juli bácsi szájában ugyanis egy tövig égett portorikó csutkája küzdött az elhamvadással, amelyet jó atyám szavaira — hogy indulatai előtt

megnyissa a kaput — kilökött, s bár enyelgő, mondhatnám meghitt modorban bár, de olyan haddelhadd következett, amelynek a „vén lökött“ volt egyik legenyhébb kitétele.

Na és aztán kezdődött a nyaralás, helyesebben az unalom. Kezdődött reggelenként a „kúra“, amikor a fürdőháznak nevezett, de veszedelmesen lugasszerű fabódé bugyborékoló medencéjébe beleültek nyakig az öregek, s míg kiki elreferálta a rohamosan észlelt gyógyulást, a fürdőszolga, — aki a gyógyforrásnak egyben masszörje volt, sőt borbély, illetőleg pénztárosa is — egy rúdra kötözött fehérneművel legyezett a fürdőközönység feje fölött, nehogy a víz színén fölgyülemlett szénsavtól időnek előtte üssön meg valakit a guta. És amikor nem volt szabad sem úsznom, sem a gerendákról fejest ugranom, mert az asszonyok féltették a frizurájukat. Kezdődtek a délelőtti séták, amikor a siralmas mézskőtalaj csenevész ákái alatt végig kellett hallgatnom a családi krónikákat, amelyek pontosan tízezer holddal kezdődtek és úgy végződtek, hogy „Isten nyugosztalja, de nagy korhely volt szegény“, majd pipacsért küldtek az országot kiégett árkába, ha valaki — „für Raucher“: szólt ilyenkor Juli bácsi — viccet akart mondani. És kezdődtek a boltíves vendégfogadó hűvös, lezsalugáterezett szobáiban a délutáni szundikálások kettőtől hatig, amikor azzal szórakoztam, hogy válogattam a falból csupaszon kiálló szögek között, melyikre akasszam föl magam, s végre kezdődött az egyetlen mulatságos dolog, este a kártya, amikor Juli bácsi jó atyám háta mögé ült és kibicelés közben ellopta a nyereség felét. A másik felét én loptam el.

Egyáltalában a Juli bácsi és boldog emlékezetű atyám között olyan fesztelen volt a viszony, hogy némelykor úgy éreztem, a folytonos kötekedésnek és évődésnek az elsuhant idők messze eseményeibe nyúlik a gyökere, amikor Juli bácsi fonnyadt szája köré még nem hullatott nikotin-avart az ősz és jó atyám feje sem volt még zuzmarás. Igen, úgy éreztem némelykor, hogy a két öreg előttem valamit takar. Hogy amikor még a Juli bácsi, a szépségéről és gögijéről messze földön nevezetes rudnói és merenyánszki Merenyánszky Júlia annak a tízezer holdnak volt az egyetlen várományosa, amelyből nem maradt meg más, csak egy rozszant kúria, ahol most a souvenir, a kottilionok, a legyezők és préselt virágok között forró bálí éjtszakák visszhangzó muzsikáját rágja a szű és sóhajtják az emlékezéstől nehézillatú bútorok, hogy a pozsonyi farsangon és a pesti juristabálok a megdöbbenés és az irigység felzúgó morájával fogadott rudnói és merenyánszki Merenyánszky Júlia, aki cérnakesztyűt húzott, ha újnemessel fogott kezét, szavasbőrkesztyűt, ha polgárember lépett a házba, és föltétlenül bivalybőrkesztyűt, ha zsidó, hogy a vidéknek ez a még ma is emlegetett élő csudája és jó atyám között lehetett valami... valami...

— Édesapám! — szóltam fel hirtelen egy légyzűmmögéstől hangos délután, mint akinek szundikálás közben eszébe jut valami sürgős és váratlan dolog. — Mondd! Kurizáltál te valamikor a Juli bácsinak?...

Boldogemlékezetű atyám ijedten fölült az ágyon, rám nézett és azt mondta, hogy:

— Szamár.

Ezzel részéről el is volt intézve az egész história. Ha ugyan nem ennek az atya és fiú között kissé szokatlan kérdésnek volt az eredménye

az, hogy a négyes tarokkba még azon nap este a Kulay Stefi bácsi volt kénytelen beugrani, mert boldog emlékezetű atyám kijelentette, hogy nyáron csak a kocsisok kártyáznak, — és aludni ment. Miáltal Kulay Stefi bácsi, akinek a kezében — mint mondotta — „már huzamosabb ideje nem volt tarokk“, emígyen kezdte a licitációt:

— Mindenekelőtt, kérlek alázattal, vörös a tromf!

A felháborodást leírni, azt hiszem, fölösleges. Juli bácsi azonnal bevágta az ajtót és másnap epeömlésről panaszkodott, s ettől kezdve az estéli pagátkergetésről ő is elmaradván, teljes és kétségbeejtő lett az unalom.

Mint az egész vendégfogadóban az egyetlen ötven éven aluli kamasz, napokon át lógtam, ödöngtem, tengtem, lengtem, azt hittem, hogy meghalok. És ha nem érkezik meg a Szlovácška, azt hiszem, meg is halok.

Ahh, Szlovácška!... Aki voltaképen Ancsura volt és boldog emlékezetű atyámtól azért kapta a Szlovácška nevet, mert a vendégfogadósnak Selmezbányáról látogatóba jött unokahúga volt, egy álmodozó szemümosolygós kis tót lány, aki „terte a magyar beszéd“. Atyja mézeskalácsos volt, anyja mézeskalácsosné, ő maga törékeny, illatos és kíváncsi, mint a friss marcipán. Bele is szerettem azonnal és halálosan.

Ahh, Szlovácška!... De végre is, kit érdekel egy tizenhétéves kamasz és egy tizenötéves fruska szerelmi regénye, amikor azt mindig egy és ugyanazon kóta szerint éneklik az első tavasz nótáitól megihletett szívek. Vagy elmondjam talán az első vallomást, amikor azt mondtam neki, hogy nagyon szeretem... Magyarádot, amelyet a jó Isten bizonyára édenkertnek szánt s csupán az emberi gyarlóság csinált belőle fürdővizet?!... Vagy elmondjam talán, hogy estelenként, míg Kulay Stefi bácsit marták a tarokkozók, mi a borszagú refraktórium egyik eldugott sarkában úgy csináltunk, mintha máriást játszánánk, s míg fölöttünk a falon háromszínyomásban dült az isaszegi ütökzet, a kezemben megmegpihentek Szlovácška fáradt ujjai?!... Vagy elmondjam talán, hogy némelykor, ha nagyon süttött a hold és nagyon langyos volt az éjszaka, kismofordáltunk az udvarra a kártyázók zajából, s bár minden este megesküdtem magamban kétszer, hogy másnap megcsókolom egyszer, azért csak ott álltunk némán és mozdulatlanul az ásitó félszer kulimászszagú bricskái között és az egyedülletben mondhatatlanul boldogok valánk?!...

Mint akkor is, amikor megszólalt hátunk mögött egy erőteljes bariton, hogy:

— Mért nem csókoljátok meg egymást, hé?!

Vagy elmondjam talán, hogy ez az erőteljes bariton a Juli bácsi volt?! S hogy szegény kis Szlovácška arcára szorította a kezét és hangos sikoltozással elrohant, bennem pedig megállt a vér?! Vagy azt mondjam el, hogy Juli bácsi a kacagástól nyilalást kapott, míg a bálványá meredt fajánkón végre is megesejt a szíve és karonragadva egy kis szív-erősítő kvaterkára magához cipelt?! Ahol belenyomott egy székbe a vad-szőlős ambituson, élem lökött egy cigarettadobozt, s míg én azon töprengtem, hogy hirtelen hazaszellejek-e, ő máris hozta a bort.

Ó, rettenetes pillanatok voltak.

De csak a harmadik pohárig. Mert amilyen mértékben jól esett a bor, olyan mértékben kezdett belém visszaköltözni a nyugalom. S még el sem haladtuk az ötödik poharat, amikor már éreztem és azonnal le is szögez-

tem, hogy „nagy“ vagyok. Ehhez mértén iparkodtam komoly és ünnepléses magatartást tanúsítani.

Törekvésem sikerült is addig, amíg a Juli bácsi szótlanul szivarozott és szótlanul ivott és merengve hallgatta az országúton kullogó szekerek csengetyűszavát. De mikor egy lónyeringésre megrázkódott, majd hirtelen felém fordult és megkérdezte, hogy a szegény kis Szlovácskának sokat hazudtam-e, felfortyant bennem az indulat.

— Nem szoktam hazudni, — feleltem nemes önmegtartóztatással. — Hölgyeknek meg éppenséggel soha!

Juli bácsi egy mélyen klattyanó nyelés után elhárító kézmozdulatot tett a levegőben.

— Sánta kutya vagy, akár csak az apád. Most is hazudsz.

— Bocsánatot kérek! — szóltam. — Ha már magamat nem védem, de az édesapámat más embernek ismerem!

Merenyánszky Júlia összeráncolta a homlokát.

— Az is valahol félszer alatt kezdte tót libuskákkal, holdvilág melletti, bricskák között... A fia pedig a félszer alól majd megindul a kedves Jaura méltó nyomdokain, hogy a Szlovácska után még vagy két tucat chércseléd ríja ki a szemét a hazugságai miatt, míg aztán valahol horogra kerül és lesz belőle födetlen életű családapa... Igyál, kölyök!

Hirtelen, erősen, forrón feldobogott a szívem. Juli bácsi kemény szavaiból olyan mély keserűséget zengetett ki a fájdalom, mint mikor a cigány megnyomott vonója alatt recseg a húr. Tehát igaz, mégis igaz, érzem, hogy igaz, a sejtésem jó volt, a két öregnek volt egymáshoz valamikor valami köze... és ez a nyugtalanító, gyötrő gondolat hirtelen megérelte bennem az elhatározást, hogy itt van az alkalmas pillanat, amikor a nyulat a bokorból ki lehet ugrasztani. És vergődő szívvel, talán a benső izgalomtól sápadtan is, de nagy önuralommal és a világ legártatlanabb arcával fordultam idős barátnőm felé.

— Juli néni nyilván nem tudja — szóltam —, hogy édesanyám az édesapámnak első és egyetlen szerelme volt?!

Merenyánszky Júlia egész testében megremegett.

— Ki mondta neked ezt a vadat?

Folyékonyan föllentettem:

— Az édesanyám.

— Unerhört! — vágott az asztalra Juli bácsi. Szivarját bedobta a vadszőlő közé, majd felállott, járt és dohogott. — Unerhört!... Unerhört!... S persze te vakon elhiszed?!

— Nagyon természetes, — feleltem.

Idős barátnőm először tetőtől-talpig végigmért, aztán ivott rá egyet, majd szivarra gyújtott, s végül leült és ujjaival az asztalon valami régi indulót dobolt. Némelykor rám nézett, mosolygott, csavargatta a fejét, s mikor az ambitus összeboruló szőlőfüggönyei alatt már nagyon nyomasztó lett az éjtszaka csöndje, egy mély és szokatlanul lágy sóhajtással beszédbe fogott.

— Hát én csak annyit mondok, kisöcsém, hogy egy kis szerencsével, vagy balszerencsével... nem tudom melyikkel a kettő közül... most azt mondhatnád nekem, hogy: édesanyám...

Elhagyott az önuralom, hangosan felcsuklottam.

— Ehh! — legyintett hirtelen megtért haraggal Merenyánszky Júlia.

— Ostobaság. Nem igaz. Nem szoltam egy szót sem. Az ember néha ostobaságokat beszél. Nem kell készpénznek venni, amit a vénkisasszonyok mondanak... Ha az anyád azt állítja, hogy az apád első és egyetlen szerelme volt, legyen neki igaza...

— Bár igen különösnek tartom — tette hozzá idős barátnőm érezhető gúnyjal —, hogy egy lipótnemes Farnady-lány tagadja és nem dicsekszik vele, hogy apádat a rudnói és merenyánszki Merenyánszky Júlia kezéről ütötte el...

Összecsaptam a kezemet, mint aki szörnyülködik.

— Édesapám udvarolt a Juli néneinek?!

— Talán derogál a fiatalúrnak? — csettant fel Juli bácsi. — Vagy talán az olyan lehetetlen?!... Hát ki voltam én?! Tudod te, ki voltam én?!... Az anyád, ha ugyan egyáltalában mert beszélni rólam, bizonyára azt mondta, hogy csunya voltam, mint az éjtszaka...

— Sohasem mondott ilyet az édesanyám! — háritottam el a meggyanusítást.

— Nagyon szép tőle! — felelt idős barátnőm. — Igazán nagyon lekötelez vele... Bár azt alkalmasint elhallgatta, hogy Winternich hercegtől és a Szalóczy gróf két fiától kezdve bizony énutánam bomolt Pozsonytól Pestig mindenki, aki csak egyszer látott és nadrágot viselt, meg aztán azt is csak Merenyánszky Júlia mondhatja el magáról, hogy őfelsége első Ferenc József, amikor a huyagi királygyakorlatok idején megpillantott a nézők között... mintha most is látnám... a lova kantárját hirtelen két marokra fogta, a nyergében felállt, megfordult, csákójához emelte a keztyűs kezét és...

— És?...

— És másnap este a varbói kúriánk egyik ablaka alatt... mintha most is hallanám... szép magyar nótákat húzott a cigány...

— Szamárság! — legyintett keserűn idős barátnőm és nagy szomjúsággal kétszer egymásután a pohár fenekére nézett. — Elmúlt... volt... nincs...

— Csak azt nem tudom — csapott később az asztalra —, hogy hova tettem az eszemet?!... Mert hogy mért kellett nekem annyi derék, gazdag és előkelő udvarló közül éppen a te drágalátos apád, az az országút-kerülő, az a kocsmajátványító, akinek sógora volt minden cigány, komája minden csapos, kvártély a minden ház, ahol agancsot szögeztek cégérnek az ajtó fölé, s akinél gyorsabban csak a megveszekedett híre járt... hogy mért kellett nekem éppen a te drágalátos apád?!...

— Igaz, hogy szép ember volt — folytatta Merenyánszky Júlia és nézte az eget, ahol csendes sírással pörögtek a csillagok. — Szikár ember volt, fekete, nagy betyár, a hangja olyan volt, mint a kisbögő muzsikája és úgy tudott az emberek nyelvén szólani, hogy hiába ítélte volna halálra a bíró, mert a hóhért lebeszélte volna...

Idős barátnőm itt elhallgatott. A vadszőlő nyílásán bágyadtan nézett a holdfényben álomszerűen ködlő hegyek felé, s különös dolgokat láthatott, mért egymás után többször az üvegbillikom fenekén is átkutatta a multak és a mámor tengeréből fölmerülő tájakat. Aztán felkönyökölt és valami szokatlanul mélyről muzsikáló szóval tovább beszélt.

— Szép fekete lovon járt az apád, úgy hívták, hogy Éjfél. Beszélték, hogy abrak helyett az is bort iszik... Akkor mi Boriban laktunk, az

apadék meg Dalmadon. És a két falu között — Merenyánszky Júlia itt kimutatott az éjtszakába — ez a meredek, kopár hegy feküdt...

— Ha megjött az éjtszaka — folytatta tovább és az egyes szavak után, amelyek mélyen a szívébe fájtak, hosszabb szüneteket tartott — a kúriánk mögött, fönt, a tetőn, ahol baglyokon kívül nem járt éjtszaka csak a szél: Éjfél hallottam, amint fölnyerít... A Sajó az ajtóban elvakkantotta magát, felugrott, nyafogott, szűkölt, táncolt... s még jóformán ki sem nyitottam az ablakot, már ropogott az ág és az Éjfél repült át a kőfalon...

— Aztán odaállottak az ablakom alá. Éjfél lehajtotta a fejét a földre, körülszagolgatta a Sajót, a kutya a ló orrát megnyalagatta... az apád a kengyelben felágaskodott... én kihajoltam az ablakon és... éppen összeértünk...

Idős barátnőm ölébe hullatta a kezét, maga elé bámult, hallgatott.

— Csókolódtak? — kérdeztem félhangon, gyámoltalanul.

— Nem! — felelt lesújtó pillantásokkal Merenyánszky Júlia. — Sőhajtoztunk a bricskák között!

Kis idő múlva, mint aki magának beszél, folytatta.

— És így ment ez sokáig. Míg aztán az anyád apja, aki megvette bagórt a Lesnyiczkyék birtokát, megtelepedett a szomszédunkban, Lakin.

Csönd lett. Merenyánszky Júlia összeráncolt szemekkel gondolatokba merült, az én szívem pedig úgy vergődött az izgalomtól, mint mikor vihar előtt félreverik a harangot.

— Az anyád szőke volt — törte meg a csendet idős barátnőm — és hazudnék, ha azt mondanám, hogy nem volt csinos.

— Az anyám gyönyörű leány volt! — bölintottam én.

— Hát gyönyörűnek ugyan nem volt gyönyörű — igazított helyre Merenyánszky Júlia —, inkább csak csinos. Talán helyes. Mondhatnám takaros. Esetleg nem volt csúnya. Meg aztán a nagyapád vagyonához is sok szó fér. Tudomásom szerint a nagyapád a zágrábi érsek unokaöccse volt és két teljes hétig a nagybeteg bíboros betegágya mellett tartózkodott. Egyedül... És állítólag ő kezelte a kasszakulcsokat... Tehát csak lassan a testtel!... Ami pedig a nemességet illeti, a Simonyi őbesterrel való rokonságot tartjátok ti, de nem tartják Simonyiék...

Juli bácsi keményen ivott.

— Gyönyörű... gyönyörű... — duzzogott. — Csinos volt, punktum. Volt egy fitos orra, volt két hamis szeme, egy kicsit illegette magát, egy kicsit sóhajtozott, az orgonabokrok közül lelkődött az apád után... na, azért nem bujt el túlságosan, vigyázott, hogy kilátszódjék belőle valami... mi kell egyéb?... Buták a férfiak, lelkem. Te is az vagy. A férfi olyan posztó, amibe minden bogáncs beleragad... Vagy talán azt hiszed, hogy másért kezdett lassankint elmaradozni az éjjeli kőfalugratás?!... Nem! Ó, az anyádnak is volt ablaka!... És bizonyosan alacsonyabb, mint az én ablakom...

Merenyánszky Júlia keserűen felhahotázott. S mire a borízú torokhang az alvó ház boltíves folyosóit zuhogó felelgetéssel megjárta és fáradt zümmögéssel visszatért, idős barátnőm már ismét mondta a történetet.

— Az apád persze hazudott — jelentette ki és olyan megvetés volt a szavában, hogy szinte engem is sértett. — Egyszer itt akadt dolga, egyszer ott, máskor beteg volt, miegymás, de Merenyánszky Juliát nem

olyan fából faragták, hogy minden maszlagot elhiggyen neki! De nem ám!...

— Mert egy éjtszaka... mintha most is látnám, az Éjfél egy merő tajték volt és belebotlott a kőfal tetejébe... azt mondom az apádnak: „Holnap várjalak?...“ „Holnap... holnap? — felelt az apád. — Holnap vásár lesz Ságón, de holnapután itt leszek.“

— És elment. És azon éjjel sokáig, nagyon sokáig nem húnytam le a szememet.

— Másnap este aztán fölvettem a fekete selyemruhámat, amiben temetésre szoktam járni, ha valakim meghalt, a szoknyám alját feltűztem a derekam köré, kiszöktem az ablakon és a szeles, hideg, kopár hegytetőn át leereszkedtem a dalmadi völgybe, ahol a réteken az út balra felénk, Boriba, jobbra felétek, Lakiba ágazott.

— Már őszt volt, a réteken köd feküdt, a tarlókon... mintha most is hallanám... pöröltek a fogolykakasok és a száraz kukoricásokban csörgött a szél. A rét harmatos volt, a topánkámra rápörgött a víz, én futásnak eredtem, s mikor térdig átázva, csatakosan megérkeztem az útelágazáshoz, dideregve beültem a líceum közé.

— Aztán lestem. Emlékszem, a hegyeken tüzek gyúltak ki és dudáltak a tót pásztorok, fölöttem pedig egy csillag megindult és... mintha most is látnám... zuhant. Aztán a tüzek kialudtak, a dudaszó elhallgatott, az eget beborította a köd és olyan nagy lett a csönd, hogy a félelemtől szinte a vérem megállt.

— Kuporogtam, fáztam. És amint várok, amint lesek, amint földreszorított füllel hallgatok, hogy dobog-e már a ló, egyszer csak messziről, nagyon messziről: tram... tram... tram... tram... gyors, bomlott vágatás... És jön, jön, sebesen, haragosan, mint az égen a jégvihar...

— Fejembe szökött a vér, talpraugrottam. És amint nézek Dalmad felé, jön ám az Éjfél, vágat, szinte repül... Jön, jön... és amint az útelágazáshoz megérkezett, a derék állat Bori felé dőlt be a kanyarulaton... Ekkor az apád a nyeregben felállt, végigvágott rajta egy irtózatost, hogy csakúgy hasadt a bőre a nyomorult párának, aztán egy durva gyepflórántással átdobta a lovat... Laki felé...

— Én hirtelen kiugrottam a líceum közül és feltartott karokkal az út közepére álltam. „Állj!“ — sikoltottam.

— Éjfél megtorpant, csúszott, megállt... Apád előrehajolt és látam, hogy felfordul a szeme és elkékülnek az ajkai...

— Én is úgy éreztem, hogy azonnal meghalok, a térdem összeverődött, a szemeim előtt tűzkarikákban nyílt ki az egész világ, a torkomat valami vad, síró görcs fogta meg és egy örökkévalóság volt az a dermedt hallgatás, amelyben csak az Éjfél zihálását lehetett hallani. Nem is tudom, meddig állhattunk így szemtől szembe, lehet, hogy nagyon sokáig, amíg éreztem, hogy beszélni tudok.

— „Pál, te hazudtál!“ — mondtam neki.

— Apád felnyögött, megtámaszkodott a nyereg kápájában, mert érezte, hogy elhagyta az ereje, aztán mellére hajtotta a fejét és elémdobta a korbácsát. „Verj meg, Júliám! — hörögte. — Nyomorult vagyok, de nem tehetek róla...“

... Juli bácsi elhallgatott.
S én, aki a karosszékben hátradőlve, behunyt szemekkel hallgattam

a mesét és láttam a ködbe esett dalmadi réteket, ahol a fázós éjszakában egy fekete ló vágtat a sorsom felé, rémülten ébredtem arra, hogy mellettem valaki egész nekiengedett fájdalomával zokog... zokog...

Juli bácsi volt.

Rádőlt az asztalra és a felszakadt sírás bepanaszolta a hallgató éjszakát.

S mintha a lelkem síma tavára hullottak volna a könnyei, bennem is gyűrűzni és terjedni kezdett a fájdalom. S mikor már éreztem, hogy hullámba dagad és előnti a partokat: megragadtam a zokogó vénkisasszony élettelen kezeit, összecsókoltam, aztán menekültem haza.

Míg áthaladtam a folyosón, úgy éreztem, hogy az egyik ablak függőyei mögül a szegény Szlovácska kisírt szeme néz rám, aki egy szép napon majd megindul az őszi éjszakába, hogy a lovam elé tartsa a két kezét. Aztán, hogy benyitottam a szobánkba, ahol boldog emlékezetű atyám a betévedt holdsugár alatt mosolyogva aludt, már tudtam, hogy egykor én is mosolyogva álmodok, ha valahol egy vénkisasszony sírni fog utánam...

Szilárd János.

AZ ÉLET HÍZELEG.

*Csak bánt az Élet, ámde néha
úgy tesz, mintha törődne velünk.
Hogy kedvet adjon tovább élni
s megacélozza csüggedésünk.*

*Gabnát növeszt, virágot ápol;
ád májust, napfényt, meleget!
S a lelkeinkre mámorfátylat
lgy selymesen rátereget.*

*Csalogánnyal daloltat nekünk.
Ád rózsát, leányt és napot.
Felcicomázza bokrétával
a sötét életkalapot.*

*S boldogan, dalolgatva hordjuk —
míg felzúgnak a vad szelek —
S virágos kalapunk hamar a
pizsokba', porba' hentereg.*

Vértessy Gyula.